

LİLİUM YETİŞTİRİCİLİĞİ

Halk arasında zambak olarak da bilinen liliyum kesme çiçek olarak kullanımı en eski türlerdendir. Çok yıllık otsu ve soğanlı bir bitkidir. Soğan yapısı lale, sümbül vb gibi soğanlı bitkilerden farklı olarak pullu bir yapıdadır.

Liliyum soğanı, aynı eksen etrafında birbiri üzerine örtterek tepeye doğru dizilmiş etli pullardan oluşur. Bir soğanda yaklaşık 50 tane pul bulunur. Bu pullar besin depo etmek amacıyla değişime uğramış yapraklardır.

Ticari anlamda en önemli liliyum çeşitleri *Mis zambak (L. candidum)* ve *Nisan zambağı (L. longiflorum)*'dir.

LİLİUMUN KESME ÇİÇEK OLARAK SERADA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Toprak yapısı olarak kumlu-tınlı, süzek ve organik maddece zengin topraklardan hoşlanır. Dikim sonrası malçlama yapılabilir. Önemli olan soğan çevresinde iyi bir drenajın yaratılmasıdır. Bu sebeple yüksek yastıklar tercih edilmelidir. Toprak sterilizasyonu yapılmalıdır.

Serada öncelikle dikim yastıkları hazırlanmalıdır. 120 cm genişlikte ve istenilen uzunlukta yastıklar arasına 60 cm mesafe yeterli olmaktadır.

Soğan büyüklükleri ticari anlamda yetiştiricilik için 17.5-20 cm çaplı olmalıdırlar. Asıl tercih edilen soğan büyüklüğü 20-22.5 cm' dir. Büyük boy soğanlar 25-27 cm çaplı soğanlardır.

Bunlar çok miktarda kandil oluştururlar. Soğanlar nemli yastıklara el ile sıra arası ve üzeri 15 cm olacak şekilde tercihen üçgen şeklinde dikilmelidir.

Mis zambağı 3-5 cm derinlikte dikilebilmektedir.

Nisan zambağı soğan dip tablası ve çiçek sapının toprak altında kalan kısmından köklendiğinden daha derine dikilir.

Dekara 25-30.000 soğan dikilebilir. Kaliteli çiçek için gece sıcaklığı 13-15 °C, gündüz sıcaklığı 18-20°C arası olmalıdır. Sıcaklıklar 25°C geçmemelidir.

Serada iyi bir havalandırma sistemi bulunmalıdır. Gerekirse gölgeleme yapılmalıdır.

İhtiyaç duyuluyorsa toprak yapısını iyileştirmek amacıyla dekara **10-15 ton iyi yanmış çiftlik gübresi 30 cm derinliğinde** iyice karıştırılmalıdır. Toprak yapısına bağlı olarak triple süper fosfat ilave edilebilir. Kimyasal gübrelemeye

çiçek sapı uzunluğu 5-7,5 cm olduğunda dikimden yaklaşık 3 hafta sonra başlanmalıdır.

Liliyumlar tuza çok hassas olduğundan tuzlanma sık sık kontrol edilmelidir.

Sulama suyuyla beraber amonyum sülfat ve kalsiyum nitrat 1:4 oranında, iki haftada bir verilebilir.

Azotlu gübreleme ihmal edilmemelidir.

Potasyumlu gübreler azotlu gübrelemenin yapılmadığı zamanlarda, çiçekler (kandiller) 1-2 cm uzunluğuna ulaşınca kadar verilmelidir. (250g/100lt suyla)

Dikim öncesi ot kontrolü yapılmasının yanı sıra zambakların boyu 10 cm olduğunda fazla derin olmamak şartıyla çapalama yapılmalıdır. Bitkilerin yatmaması amacıyla destek ağları kurulmalıdır.

Zambak soğanları yapılan araştırmalara göre, 0, -2 °C iki hafta, 2-5°C arasında 1 hafta depolandığında erken çiçek açmaktadır.

ÇİÇEK KESİMİ VE PAZARA SUNUM

Açıkta yetiştiricilikte nisan sonu ve 15 Mayıs aylar arasında çiçek açarlar. Çiçek sapı üzerinde altta bir iki tane kandil renklenip tamamen açtığında kesim

yapılabilir. Kesim toprak seviyesinin 10-15 cm üzerinden keskin bir bıçakla yapılmalıdır. Kesilen çiçekler serada en fazla 1 saat tutulabilir. Kesilen çiçekler içleri ılık su dolu kovalara koyulup 5-8 saat tutularak suları çektirilir. Daha sonra sap uzunluklarına ve kandil sayılarına göre gruplandırılır. 2-6 çiçek bir demet olacak şekilde bağlanır, özel çiçek kutularına konularak pazara sevk edilirler.

Liliumlarda görülen fizyolojik bozukluklar:

Lilium yetiştiriciliğinde teknik ve kültürel hatalar hastalık belirtileri gibi görünen belirtilere sebep olabilmektedir.

Bu belirtiler: dip yaprakların dökülmesi, yaprak uçlarının kurumması, yaprak ve çiçeklerde lekeler, kandil çatlama ve kör sürgün oluşumudur.

Sebepler genellikle: besin maddesi eksikliği, tuzluluk (yaprak uçlarının kurumması, yaprak lekeleri), aşırı sulama, ışık yetersizliği ve sera sıcaklıklarında ani değişimler (kandil çatlama ve kör sürgün oluşumu)'dir.

HASTALIK VE ZARARLILAR

Hastalıklar

En çok görülen hastalıklar; zambak pası, yaş çürüklük, fusarium solgunluğu, beyaz yaprak yanıklığıdır.

Zararlılar

En önemli zararlılar yaprak bitleri (aphid) ve kırmızı örümcek (trips)'dir.

LİLİUM SOĞANLARININ DEPOLANMASI

Lilium soğanlarında koruyucu dış kabuk olmadığından dormant-dinlenme devresine giremezler. Açık hava koşullarında bırakılmaları ve fazla nemli ortamlarda bulmaları uygun olmamaktadır. Bu nedenle soğanlar kontrollü depo şartlarında tutulmalı veya hasattan hemen sonra boylandırılarak toprağa dikilmelidir. Depoda 0°C civarında en fazla 9 aya kadar tutulabilmekte, daha kısa süre depoda tutulacaksa depo sıcaklığı 2-10 °C arası olmalıdır. -0,5 ile +2 °C arası sıcaklıklarda soğanlar 4-6 hafta depolanabilmektedir. Depoda soğanlarda nem kaybı olacağından, soğanlar içinde nemli yosun, talaş veya kum dolu kasalarda tutulmalıdırlar.

Adres	: Samsun Tarım İl Müdürlüğü 55060 Samsun
Santral	: 0 362 231 37 00
Fax	: 0 362 233 21 63
e-mail	: cey@samsuntarim.gov.tr
web	: www.samsuntarim.gov.tr

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Tarım Müdürlüğü

Lilium Yetiştiriciliği

İlkay GÜVENÇER
Ziraat Yük. Müh.

No: S/22

2006